

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii, wynikających z realizowanego programu nauczania:

**Planeta Nowa. Program nauczania geografii w szkole podstawowej. Wydawnictwo Nowa Era,
w klasie 7 w roku szkolnym 2023/2024**

Nauczyciel: Renata Łuczak-Moczydłowska

Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I PÓŁROCZE					
Jeżeli uczeń nie opanował wymagań na ocenę dopuszczającą	• podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej, podaje całkowitą powierzchnię Polski, • wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie • wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen, rzeźba polodowcowa (glacialna)</i>, • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski • wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne rodzaje skał • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny, średnia dobowa temperatura powietrza</i>	<u>Wymagania na ocenę dopuszczającą +</u> • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej, opisuje granicę między Europą a Azją • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia proces powstawania gór, wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia zlodowacenia na obszarze Polski, opisuje nizinne i górskie formy	<u>Wymagania na ocenę dostateczną +</u> • oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny • charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na	<u>Wymagania na ocenę dobrą +</u> • rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski • charakteryzuje jednostki geologiczne Polski • wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze • przedstawia proces powstawania lodowców • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały	<u>Wymagania na ocenę bardzo dobrą +</u> • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • opisuje wpływ wydobycia surowców

	•wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego, podaje nazwy mas powietrza napływających nad Polskę •wymienia elementy klimatu, czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce •określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ, źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście</i> •wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i>, wymienia przyczyny powodzi w Polsce •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego •wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy	•polodowcowe •porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy •dokonuje podziału surowców mineralnych •podaje cechy klimatu Polski •podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej •opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej •rozpoznaje typy ujść rzecznych •opisuje zjawisko powodzi, wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią •wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych •omawia wielkość i głębokość Bałtyku, charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •opisuje wybrane typy gleb w Polsce,	•obszarze Polski •omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski •opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej •omawia warunki klimatyczne w Europie •charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce; omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce •odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów •wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce •wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry; opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry •wymienia czynniki sprzyjające	•występujące na terenie Polski •podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce •opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski •opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce •omawia ważniejsze typy jezior w Polsce •analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej; omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki •omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku •omawia	•mineralnych na środowisko przyrodnicze •wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę •ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce •omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce •wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego •ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce

	i cieśniny, omawia linię brzegową Bałtyku • podaje główne cechy fizyczne Bałtyku • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i>; wymienia typy gleb w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i>, wymienia różne rodzaje lasów w Polsce • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce, wskazuje parki narodowe na mapie Polski • wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny, piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia, gęstość zaludnienia</i> • wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie • odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania	przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski • omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski; omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce • podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu; charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce • wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich • prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej • omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle	powodziom w Polsce; określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników • charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku • omawia powstawanie gleby; wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych • omawia funkcje lasów; omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce • ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego • omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • podaje przyczyny	procesy i czynniki glebotwórcze • opisuje typy lasów w Polsce • opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski • omawia podział administracyjny Polski • omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy • omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku • omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski	• podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego • planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody • analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski • analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego • analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • ukazuje na wybranych przykładach wpływ

	życia w Polsce na podstawie danych statystycznych •wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego, migracje wewnętrzne</i> •wymienia przyczyny migracji wewnętrznych •odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski, wymienia główne skupiska Polonii •wymienia mniejszości narodowe w Polsce, wskazuje na mapie Polski regiony ich zamieszkiwania	europejskich społeczeństw •wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce; omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce •podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce; wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce •określa kierunki napływu imigrantów do Polski •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce	zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce; • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce • porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski; opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce •opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce • porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności •analizuje współczynnik salda migracji na	•oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce •wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy	procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce

			przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego • porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich		
II PÓLROCZE					
Ocena niedostateczna	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Jeżeli uczeń nie opanował wymagań na ocenę dopuszczającą	• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki • odczytuje z mapy różnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie	<u>Wymagania na ocenę dopuszczającą +</u> • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce; porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce, podaje przykłady miast o różnych funkcjach w	<u>Wymagania na ocenę dostateczną +</u> • określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • charakteryzuje funkcje wybranych	<u>Wymagania na ocenę dobrą +</u> • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia pozytywne i negatywne skutki	<u>Wymagania na ocenę bardzo dobrą +</u> • analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej • identyfikuje na wybranych przykładach związki

	• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto</i>, <i>wskaźnik urbanizacji</i>, <i>aglomeracja monocentryczna</i>, <i>aglomeracja policentryczna</i> (<i>konurbacja</i>) • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie; wymienia funkcje miast • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich, przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast • wymienia funkcje rolnictwa, przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów:	Polsce • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich • opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce; • wymienia główne rejonów warzywnictwa i sadownictwa w Polsce	miast w Polsce; omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce • przedstawia	urbanizacji • omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce • porównuje produkcję roślinną i zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które	między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju

	<i>plon, zbiór, areal, chów, pogłowie</i> • wymienia główne uprawy w Polsce, wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce, wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy; wymienia funkcje przemysłu • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wymienia źródła energii, typy elektrowni, wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce • wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim • wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie	• przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski; omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim • lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich	przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzemysłowych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich • opisuje strukturę połowów ryb w Polsce • charakteryzuje wpływ	zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem • określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • omawia rozwój przemysłu stoczniowego w Polsce • analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych;	• analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzemysłowe sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki • przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego • identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju • identyfikuje związki

•wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego, podaje przyczyny kwaśnych opadów •podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja, centra logistyczne, spedycja, eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i>, •wyróżnia rodzaje transportu w Polsce, wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze •wyróżnia rodzaje łączności •wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> •wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie •wymienia główne	•omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła •omawia zróżnicowanie usług w Polsce • omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce; • na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce i gęstość sieci kolejowej w Polsce; sieć autostrad i dróg ekspresowych • omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce • wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego • omawia czynniki rozwoju turystyki • wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego</i>	poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska; wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych •przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków • omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski •wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu	omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce • określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski • prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego • określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski •omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki • ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki • analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na	między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej •ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski • projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie • wykazuje na podstawie obserwacji

	atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region, mała ojczyzna</i>, • wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski, wymienia najważniejsze walory przyrodnicze • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie, wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny	<i>dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie • charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych • rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania • wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności	centrów logistycznych • przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce • charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski; wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie; analizuje genezę rzeźby terenu regionu • prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu, główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny; omawia historię małej ojczyzny	podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski • analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach • przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu • prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji	terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno--gospodarczego na arenie międzynarodowej

			na podstawie dostępnych źródeł	multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej	

UWAGI:

1. Wymagania z końca I półrocza mogą ulec przesunięciu na II półrocze w sytuacjach losowych (np. nieobecność nauczyciela, wycieczka klasy, uroczystość szkolna, inna usprawiedliwiona nieobecność klasy). Wówczas wymagania wiążące związane są z ostatnim tematem realizowanym w I półroczu.
2. Wymagania z początku II półrocza mogą ulec przesunięciu na I półrocze w sytuacjach związanych z kalendarzem roku szkolnego lub realizacją tematów podczas zastępstw za innego nauczyciela nieobecnego. Wówczas wymagania wiążące związane są z ostatnim tematem realizowanym w I półroczu.

R. Łuczak-Moczydłowska

